

Yttrande över Miljö- och energidepartementets promemoria om Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren M2018/00852/R

Ragn-Sells AB, i det följande benämnt "Ragn-Sells" har fått möjlighet att lämna synpunkter på Miljö- och energidepartementets promemoria om *Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren*.

Kort om Ragn-Sells

Ragn-Sells är ett familjeägt miljöföretag med verksamhet i Sverige, Norge, Danmark, Estland och Polen. Ragn-Sellskoncernen, med moderbolaget i Sverige, omsätter för närvarande drygt sex miljarder kr per år och sysselsätter cirka 2600 personer.

Ragn-Sells anser

Ragn-Sells välkomnar en utveckling och förbättring av producentansvaret, vilket vi anser är ett viktigt instrument för att nå cirkulär ekonomi. Vi anser att producentansvaret med dagens utformning dels är för vagt i sin styrning, det uppnår inte önskad effekt för att arbeta mot det cirkulära samhället, och dels innefattar för få material.

Vi anser att många saker i promemorian är förbättringar men ställer oss frågande till, och i vissa fall oroar oss för, nedanstående punkter:

1. För snäv ansats i promemorian

Promemorian är skriven utifrån att det ska vara lättare för medborgaren att källsortera, vilket Ragn-Sells anser vara en alltför snäv ansats. Producentansvaret är ett viktigt instrument för att nå cirkulär ekonomi. Grundproblematiken till att vi inte har en cirkulär ekonomi ligger i att det idag saknas efterfrågan på sekundära råvaror¹, exempelvis blandade plastförpackningar och dryckeskartonger.

Det som producentansvarsförordningen bör verka för är att stimulera efterfrågan på återvunnet material genom olika styrmedel, det vill säga att fokusera på insamlingssteget är felaktigt. Insamlingen kommer att lösa sig självt när marknadsmekanismer fungerar, det vill säga efterfrågan på det insamlade materialet finns.

¹ Stöds av rapporten "Endast en tredjedel av svenska storbolag arbetar med cirkulär ekonomi"
<https://www.ivl.se/toppmeny/pressrum/pressmeddelanden/pressmeddelande---arkiv/2018-05-14-endast-en-tredjedel-av-svenska-storbolag-arbetar-med-cirkular-ekonomi.html>

2. Kommunernas många roller

I den föreslagna förordning kan kommuner komma att ha, enligt oss, för många roller. De roller som en kommun kan ha samtidigt är:

- Samrådspart när tillståndspliktiga insamlingssystem ska sättas upp
- Bestämmanderätt gällande infrastruktur, exempelvis ytor som kan upplåtas
- Lokal tillsynsmyndighet
- Entreprenörer till systemet (valfritt)

Om kommuner har alla dessa roller ser vi en risk för att kommuner:

- Kan vara partisk gällande bestämmanderätten för infrastruktur. Detta kan sättas upp så att det gynnar kommunens egna förslag om de önskar vara entreprenör till det tillståndsgivna systemet eller till och med sätta upp ett eget tillståndsgivet system
- Inte konkurrerar på lika villkor då en omfördelning/kostnadstäckning från avfallstaxan kan användas för att ha lägsta pris i en entreprenörsupphandling inom ett system. Eftersom särredovisning hittills har varit bristfällig gällande fördelning av taxa för restavfall och producentansvarsmaterial ser vi detta som en stor risk
- Ska vara tillsynsmyndighet mot sig själv, om kommunen även är den lokala entreprenören för systemet(n), vilket skapar en jävighetssituation
- Som samrådspart kan försvåra för andra som önskar sätta upp ett tillståndsgivet system, om kommunen önskar sätta upp eget system, alternativt kan få en stor fördel om de önskar vara entreprenör till det tillståndsgivna systemet

Vi ser gärna att kommunen är samrådspartner och tillsynsmyndighet men i så fall ska kommunen inte ha möjlighet att varken sätta upp ett eget tillståndsgivet system eller vara entreprenör till det tillståndsgivna systemet.

3. Vi anser att den fria konkurrensen är hotad

Ragn-Sells anser att det nya förordningsförslaget hotar konkurrensen utifrån två perspektiv:

1. Vi ser en stor risk att kommuner och kommunala bolag utökar sin marknad på bekostnad av den fria konkurrensen och kan inte nog trycka på att vikten att Teckal-kriterierna upprätthålls
2. Möjlighet för mindre bolag att agera på marknaden riskerar att försämrars då vi tror att följden av förordningsförslaget kommer innebära upphandling per område, det vill säga att konkurrensen kommer att vara om en marknad – inte på en marknad. Beroende på upphandlingens storlek kan detta markant försämra möjligheten för mindre företag att vara med och konkurrera om marknaden.

4. Närmast en omöjlighet att sätta upp ett insamlingssystem

Förslagets utformning kring av vad som krävs för att ens få kunna ansöka om ett tillståndspliktigt insamlingssystem (avstämning med samtliga kommuner, eftersom system måste vara rikstäckande, samt med alla eventuella andra tillståndsgivna insamlingssystem) anser Ragn-Sells vara orimligt. Vi har full förståelse för att det ska vara få aktörer som ska kunna ansöka om att ha ett tillståndspliktigt insamlingssystem men med kraven som är uppsatta i förslaget så ser vi knappt någon aktör som kan uppfylla dessa.

5. Underskattade kostnader för att sätta upp det krävda systemet

Ragn-Sells anser att kostnaderna för att sätta upp det krävda systemet är underskattade, exempelvis ökade transportkostnader för att klara kraven på fastighetsnära utformning av systemet samt upplåtning av fastighetsnära utrymmen av fastighetsägare och bostadsrättsföreningar. Förutom kostnader för att iordningställa utrymmen så tas det i PM:et upp scenariot när detta också kan

innebära en intäktsförlust, om en verksamhet som idag betalar hyra måste tas bort för att upplåta utrymmen. Ragn-Sells är frågande till hur viktigt det kommer vara för medborgarna att ha insamlingen fastighetsnära om detta innebär större kostnader och/eller intäktsbortfall.

Vi anser även att kostnader för av- och ometablering av befintlig fastighetsnära insamling och administrationskostnader för företag verksamma inom insamling av producentansvar är underskattade eller helt utelämnade.

6. Konsekvenser vi saknar

Ragn-Sells saknar ett antal konsekvenser som vi anser vara stora för de aktörer som idag är verksamma på den fastighetsnära insamlingen. De konsekvenser vi saknar är:

- Att aktörer kommer att konkurrera om en marknad istället för på en marknad. Det enda sätt vi ser att förordningsförslaget kan implementeras är att insamling inom ett tillståndsgivet insamlingssystem kommer att upphandlas per område. Detta riskerar att, som vi tidigare sagt, försämra konkurrensen samt, beroende på hur upphandlingen görs, fokusera på lägsta pris istället för hållbar lösning.
- Alla befintliga avtal för fastighetsnära insamling mellan privata aktörer och exempelvis bostadsrättsföreningar kommer att behövas sägas upp och avetableras (om befintlig aktör inte vinner insamlingen i just det området). Eftersom det ofta är flera olika privata aktörer som hämtar i samma område så kommer stora delar av samtliga områden behöva avetableras och återetableras vid aktörsändring.
- Anmälningsplikten av det material som aktörer samlar in från yrkesmässiga verksamheter kommer, beroende på detaljeringsgrad (oklart idag), att skapa mycket mer administration än vad som krävs idag. Ragn-Sells ställer sig frågande till nyttan med att samla in denna information samt även hur denna informationsinsamling är försvarbar utifrån GDPR.

Ragn-Sells AB

Pär Larshans

Hållbarhetschef

Henrik Sundin

Affärsområdeschef Recycling Sweden